

שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה
העמותה להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

משנה שלמה עמותה
להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 55900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת
הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק האדמו"ר מסטפנסט
הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבניץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו"
אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לעילוי נשמת

רבנו לוי בן גרשם זצ"ל

הגאון רבי שלמה אפרים ב"ר אהרן מלונטשיץ זצ"ל.

הגאון רבי ישעיה ב"ר יהודה לייב פיק זצ"ל

הגה"ק רבי שלמה אפרים ב"ר אהרן זצ"ל

הקדמה למסכת פרה

מסכת זו עוסקת בדניי פרה אדומה, כמפורש בתורה (במדבר יט, א – כא). לפיכך נקראת מסכתנו מסכת פרה. פרה אדומה נקראת בתורה 'חטאת', ולכן חכמים קראו לה: 'פרת חטאת', או חטאת סתם. וכן קראו את אפר פרה אדומה: 'אפר חטאת', ואת המים העומדים להתקדש באפר או שכבר נתקדשו: 'מי חטאת', נתינת האפר על המים נקראת בלשון המשנה 'קידוש', והמים עם האפר נקראים מים מקודשים'.

משנה א'

משנה זו עוסקת בשאלה מתי נקראת הבהמה עגלה והיא ראויה לעגלה ערופה וממתי נקראת פרה ונעשית ראויה להיות פרה אדומה.

רבינו עובדיה מברטנורא

רבי אליעזר אומר עגלה בת שנתה – עגלה ערופה צריך שתהא בת שנתה ולא יותר.

ופרה אדומה בת שתי שנים – דלשון פרה משמע דקשישא טפי מעגלה.

וחכמים אומרים עגלה ערופה כשרה אפילו בת שנים – וכל שכן בת שנתה, אלא דאפילו

בת שנים עגלה היא. ואע"ג דקיימא לן כל מקום שנאמר עגל, בן שנה הוא, סברי רבנן

שאני עגלה ערופה דכתיב בה (דברים כ"א) עגלת בקר, ולא כתיב עגלה סתם.

שמא תשחיר שלא תפסל – שאם יולדו בה שתי שערות שחורות פסולה, דכתיב

(במדבר יט) אדומה תמימה, שתהא תמימה באדמימות. והלכה, דפרה אדומה בת שלוש

שנים או בת ארבע וזקנה כשרה, אלא שאין ממתינין לה, שמא תשחיר ותפסל.

לא שמעתי אלא שלושית – כך שמעתי שאין כשרה לפרה אדומה אלא שלושית.

כך שמעתי סתם – ואין לי לפרש. שלישית – משמע שלישית לאחרות במניין,

שנולדו שתי פרות אחרות לפניו וזאת שלישית להן.

שלושית – משמע שהיא בת שלוש שנים.

רבי אליעזר אומר: עגלה - בת שנתה כלומר הבהמה נקראת 'עגלה' רק כשהיא בתוך שנה ללידתה, ומכאן שעגלה 'לעגלה ערופה' כשרה, רק כשהיא בתוך שנה מלידתה, ופרה - בת שתיים היינו שכאשר הבהמה נכנסת לשנתה השנייה היא כבר לא נקראת עגלה, אלא היא נקראת פרה, ולכן פרה 'לפרה אדומה' כשרה רק כשהיא בשנתה השניה. וחכמים שחולקים אומרים: עגלה - בת שתיים היינו שלדעת חכמים אפילו כשהבהמה היא בשנתה השנייה עדיין היא נקראת עגלה, וכשרה היא 'לעגלה ערופה', ופרה - בת שלש והבהמה נקראת פרה כשהיא נכנסת לשנתה השלישית, או בת ארבע בשנתה הרביעית היא נקראת פרה, ולכן 'לפרה אדומה' כשרה בהמה שהיא לא פחות משלוש שנים ולא יותר מבת ארבע שנים. רבי מאיר שחולק אומר: אף בהמה בת חמש כשהיא בשנתה החמישית נקראת פרה, ולכן כשרה הזקנה לפרה אדומה, אע"פ שהיא כבר פרה זקנה. ויש גורסים 'אף בת חמש כשרה וזקנה', כלומר שאף זקנה מבת חמש שנים כשרה לפרה אדומה, אלא שאין ממתינין לה בשחיטתה עד שתזקין, שמא תשחיר שלא תפסל כלומר שמא אם יחכו בשחיטתה, יוולדו בה שתי שערות שחורות ותפסל. ויש גורסים 'ושלא תפסל' כלומר שמא יארע בה פסול אחר אם ימתינו בשחיטתה. אומר רבי יהושע: לא שמעתי אלא 'שלשית' כלומר שאין פרה כשרה אלא שלשית, כלומר כשהיא בת שלוש. אמרו לו שאלו חכמים את רבי יהושע: מה הלשון 'שלשית' מדוע אתה משתמש בלשון זו 'שלשית', ואין אתה אומר שלישית? אומר להם ענה להם רבי יהושע: כך שמעתי סתם ואיני יודע טעם הדבר. אומר בן עזאי: אני אפרש מדוע השתמשו דווקא בלשון שלשית, אם אומר אתה: 'שלשית' כלומר שאם היו אומרים את הלשון שלישית היינו מבינים שהכוונה לאחרות במניין היינו שהכוונה במילה שלישית משמעה שלישית במניין/ בספירה, כלומר שהיא הפרה השלישית שיצאה מהבטן, היינו שנולדו שתי פרות לפניו וזו שלישית להן. וכשאתה אומר: 'שלשית' המשמעות היא - בת שלש שנים

לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל
מו"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה
הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר
מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלאינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

רבינו עובדיה מברטנורא

רביעי לאחרים – כשיש ארבעה כרמים שייך לומר על האחרון שהוא רביעי לאחרים, אבל רביעי משמע כרם בן ארבע שנים. **האוכל בבית המנוגע**, פרס – השוהה בבית המנוגע כדי אכילת פרס, מטמא בגדים שעליו. פרס הוא חצי כבר משלוש ככרות לקב. **אמרו לו אמור משמונה עשר לסאה** – כלומר, היה לך לומר משמונה עשר לסאה, שהסאה ששה קבין, ושלוש ככרות לקב הן שמונה עשר לסאה. **כך שמעתי** – מרבותי, ואין בידי לפרש למה לא אמרו הם משמונה עשר לסאה. **אני אפרש** – מאי נפקא מינה בין זה לזה. **משלוש לקב אין בו חלה** – דחמש רביעיות קמת ועוד, חייבין בחלה, והלש קב בלבד אין מפריש ממנה חלה. הילכך כשאתה אומר משלוש ככרות לקב, משמע שלא הופרש מהן חלה, וכשאתה אומר משמונה עשר לסאה, נמצא שכל כבר הוא פחות מה שמיעטתו חלה, שהלש סאה צריך להפריש ממנה חלה.

רבינו עובדיה מברטנורא

ופר שני בן בקר תקח לחטאת – בטהרת הלויים כתיב בפרשת בהעלותך. והאי שני יתירה הוא, דכיון דכתיב בתריה ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה, ממילא ידענא דתרי ניהו, אלא כתוב שני ללמד שהוא בן שתי שנים, דכי היכי דלבת שלוש קרי שלושית, הכי נמי לבן שתיים קרי שני. **וחכמים אומרים כו'** – והלכה כחכמים.

ולא יותר. עתה מביאה המשנה דוגמאות נוספות **פיוצא בו אמרו: פרס רבעי. אמרו לו** ואף בעניין זה שאלו את רבי יהושע: **מה הלשון 'רבעי'** מדוע השתמשו בלשון רבעי, ולא בלשון רביעי? **אמר להם** ענה להם רבי יהושע לחכמים: **כך שמעתי סתם** ולא שמעתי טעם הדבר. **אמר בן עזאי: אני אפרש** מדוע השתמשו בלשון רבעי ולא רביעי, **אם אומר אתה: 'רביעי'** – הכוונה **לאחרים במנין** במספר, היינו משמעות הלשון היא הכרם הרביעי, כלומר שיש לבעליו ארבעה כרמים וזהו הכרם הרביעי. **וכשאתה אומר: 'רבעי'** המשמעות היא – **בן ארבע שנים** כרם בשנה הרביעית לנטיעתו. **פיוצא בו אמרו** דוגמא נוספת להבדל בלשון: **האוכל בבית המנוגע – פרס משלש לקב** השוהה בבית המנוגע, בשיעור זמן של כדי אכילת פרס, שהוא כשיעור אכילת חצי כיכר לחם, והמדובר כשעושים שלוש כיכרות מקב קמת, בגדיו טמאים. **אמרו לו** חכמים לרבי יהושע כשלימד דין זה: **אמר 'משמונה עשרה לסאה'** היינו שאמרו לו חכמים לרבי יהושע היית יכול לומר: האוכל בבית המנוגע 'פרס משמונה עשרה כיכרות לסאה', שהרי הסאה היא ששה קבים, ונמצא שכל כיכר הוא החלק השמונה עשר מסאה, והיו רגילים לחשב את הכירות לפי מידת הסאה, ולכן יותר הגיוני להשתמש במידת הסאה, אם כן מדוע משתמש אתה בלשון 'פרס משלושה לקב', ואין אתה אומר 'פרס משמונה עשר לסאה' שבעצם המדובר באותה כמות, שהרי אנו רגילים להשתמש במידות הסאה ולא במידות הקב **אמר להם** ענה להם רבי יהושע: **כך שמעתי סתם** את ההלכה, ולא שמעתי את הטעם מדוע השתמשו דווקא בלשון זו. **אמר בן עזאי: אני אפרש** מדוע השתמשו דווקא בלשון 'משלוש לקב' ולא אמרו 'משמונה עשרה לסאה', שכן **אם אומר אתה: 'משלש לקב' – אין בו חלה** המדובר שאין צורך להפריש חלה, לפי שחמשת רבעי הקב חייבים בחלה, ואילו זה שעושה עיסה מקב שהוא ארבעה רבעים, לא היה צריך להפריש ממנה חלה. **וכשאתה אומר: אבל אם היינו משתמשים בלשון 'משמונה עשרה לסאה'** המשמעות היתה שהפרישו חלה מעיסה זו ונמצא – **מעטתו חלתו** היינו שכל כיכר לחם היא יותר קטנה בכמותה לפי שהפרישו ממנה חלה, שכן העושה עיסה מסאה הרי היא חייבת בחלה, ונמצא שאם עכשיו חילקו את העיסה לשמונה עשרה כיכרות (שזה בעצם שווה לשלוש כיכרות לקב) בכל כיכר הכמות שבה היא יותר קטנה מאשר אם היה עושה את אותה כמות כיכרות מקב שלא הופרש ממנה חלה, ולכן אם היינו משתמשים בלשון 'פרס משמונה עשרה לסאה' היה יוצא שיש כאן חומרה לעניין הבית המנוגע (לפי שזמן האכילה מתקצר בגלל גודל חצי הכיכר שהוא יותר קטן), שכן גודל הכיכר משמונה עשרה לסאה הוא יותר קטן מאשר גודל הכיכר שנעשה מקב, לפי שממנו הפרישו חלה ומהקב לא.

משנה ב'

אגב המשנה הקודמת פרקנו ממשיך לעסוק בגיל הבהמות המוקרבות לקרבן.

רבי יוסי הגלילי אומר: פרים האמורים בתורה – בני שתיים צריך שיהיו בשנתם השניה, **שנאמר** בטהרת הלויים (במדבר ח, ח) **"ופר – שני בן-בקר תקח לחטאת"** ודורש רבי יוסי הגלילי: מה תלמוד לומר 'שני', אם ללמד שהם שניים, הרי כבר נאמר 'ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה' (במדבר ח, יב), אם כן למה נאמר 'ופר השני'? ללמד שהכוונה שהוא צריך להיות בן שנתיים. **וחכמים** שחולקים **אומרים: אף בני שלש** כשרים כפרים, ויש גורסים 'וחכמים אומרים בני שלוש' בלי המילה 'אף', והכוונה שדווקא כשהם בני שלוש הם כשרים ולא כשהם בני שנתיים. **רבי מאיר אומר: אף בני ארבע ובני חמש כשרים** לכתחילה כפרים, **אלא שאין מביאים פרים זקנים, מפני הכבוד** שגנאי הוא להקריב פרים זקנים לה'. ברם בפרה אדומה שאינה נעשית במקדש לא שייך הטעם מפני הכבוד, אלא הטעם הוא שמא תשחיר, כמו שלמדנו במשנה הקודמת.